για διαδικαστικές πράξεις, προπαρασκευαστικές σε σχέση με την απόφαση η οποία θα αποτελέσει το τελικό στάδιο της διοικητικής διαδικασίας που οργανώνουν οι κανονισμοί 17 και 99/63, οι οποίες δεν μπορούν, ως προπαρασκευαστικές πράξεις, να αποτελέσουν το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης.

Καίτοι αληθεύει ότι η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο κάθε διαδικασίας ικανής να καταλήξει σε κυρώσεις συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου η οποία πρέπει οπωσδήποτε να τηρηθεί, η ενδεχομένη προσβολή των δικαιωμάτων αυτών την οποία μπορεί να στοιχειοθετεί η άρνηση προσβάσεως στον φάκελο περιορίζεται στην προ της ασκήσεως της προσφυγής διοικητική διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας επέρχεται.

Ακόμη και αν υποτεθεί ότι, στο πλαίσιο προσφυγής ασκουμένης κατά αποφάσεως περατώνουσας τη διαδικασία, ο κοινοτικός δικαστής αναγνωρίζει την ύπαρξη δικαιώματος πλήρους προσβάσεως στον φάκελο, το οποίο έχει προσβληθεί εν προκειμένω, και ακυρώσει την εν λόγω απόφαση λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας, θα ήταν παράνομη ολόκληρη η διαδικασία. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή θα έπρεπε είτε να εγκαταλείψει τις διώξεις, είτε να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία, σεβόμενη τα προηγουμένως παραβιασθέντα δικαιώματα.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 18ης Δεκεμβρίου 1992 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-10/92,

Cimenteries CBR SA, εταιρία βελγικού δικαίου, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), εκπροσωπουμένη από τους Michel Waelbroeck, Alexandre Vandencasteele και Denis Waelbroeck, δικηγόρους Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Ernst Arendt, 8-10, rue Mathias Hardt,

Τ-11/92,

Blue Circle Industies plc, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπουμένη από τον Paul Lasok και τη Vivien Rose, barristers, μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου της Αγγλίας και της Ουαλλίας, και από τον Graham Child, solicitor of the Supreme Court, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Elvinger & Hoss, 15, Côte d'Eich,

* Γλώσσα διαδικασίας: στις υποθέσεις Τ-10/92, Τ-12/92 και Τ-15/92: η γαλλική· στην υπόθεση Τ-11/92: η αγγλική.

Τ-12/92,

Syndicat national des fabricants de ciments et de chaux, ένωση επιχειρήσεων γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι (Γαλλία), εκπροσωπουμένη από τους Edouard Didier και Jean-Claude Rivalland, δικηγόρους Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 8, rue Sainte Zithe,

και Τ-15/92,

Fédération de l'industrie cimentière ASBL, ένωση επιχειρήσεων βελγικού δικαίου, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), εκπροσωπουμένη απο τους Hans van Houtte και Onno W. Brouwer, δικηγόρους Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 8, rue Sainte Zithe,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τον Julian Currall, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση ενός ή περισσοτέρων αποφάσεων που περιλαμβάνονται σε διάφορα έγγραφα τα οποία απηύθυνε η Επιτροπή στις προσφεύγουσες στις υποθέσεις IV/27.997 — CPMA, και IV/33.126 και IV/33.322 — Ciment, αρνούμενη την πλήρη πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως και την ανακοίνωση του συνόλου των αιτιάσεων,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. Cruz Vilaça, Πρόεδρο, D. P. M. Barrington, J. Biancarelli, A. Saggio και A. Καλογερόπουλο, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 24ης Νοεμβρίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Το ιστορικό της διαφοράς

1 Στις 25 Απριλίου 1989, η Επιτροπή, ενεργούσα αυτεπαγγέλτως, προέβη σε ορισμένους ελέγχους στα γραφεία δέκα περίπου επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων διαφόρων κρατών μελών, στο πλαίσιο έρευνας περί της υπάρξεως συμφωνιών ή εναρμονισμένων πρακτικών στην ευρωπαϊκή βιομηχανία τσιμέντου. Και άλλες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων αποτέλεσαν αντικείμενο ελέγχων τις επόμενες ημέρες και εβδομάδες.

2 Βάσει των εγγράφων που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια των ελέγχων αυτών καθώς και των πληροφοριών που παρασχέθηκαν, βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 8/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, η Επιτροπή πιθανολόγησε την ύπαρξη συστήματος συμφωνιών ή εναρμονισμένων πρακτικών, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου, που στηρίζονται από ορισμένες εθνικές και διεθνείς επαγγελματικές ενώσεις. Το σύστημα αυτό έχει, κατ' ουσίαν, ως αντίκειμενο την κατανομή των αγορών των κρατών μελών, τη διατήρηση της στεγανοποιήσεως μεταξύ των αγορών αυτών και τον περιορισμό των εισαγωγών, είτε προέρχονται από άλλα κράτη μέλη είτε από τρίτες χώρες.

3 Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασίες διαπιστώσεως παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ (υποθέσεις IV/27.997 — CPMA, IV/33.126 και IV/33.322 — Ciment) κατά ομίλου 76 επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων τσιμεντοβιομηχανίας, μεταξύ των οποίων και οι προσφεύγουσες. Στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών, η Επιτροπή απηύθυνε, κατά τον Νοέμβριο του 1991, ανακοίνωση των αιτιάσεων (στο εξής: ΑΑ) στο σύνολο των εν λόγω επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, προσάπτοντάς τις

παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ και πληροφορώντας τις ότι διέτρεχαν τον κίνδυνο επιβολής προστίμων.

4 Με την ΑΑ, η Επιτροπή διακρίνει, κατ' ουσίαν, δύο είδη αιτιάσεων, που αφορούν τις συμπεριφορές σε διεθνές επίπεδο και σε εθνικό επίπεδο, αντιστοίχως. Μια πρώτη κατηγορία αιτιάσεων αφορά συνεδριάσεις που έλαβαν χώρα στο Cembureau, ευρωπαϊκή ένωση που συγκεντρώνει τις διάφορες εθνικές ομοσπονδίες, και ορισμένο αριθμό ενεργειών οι οποίες αποφασίστηκαν κατά τη διάρκεια των εν λόγω συνεδριάσεων. Μια δεύτερη κατηγορία αιτιάσεων αφορά συμπεριφορές έχουσες ως αντικείμενο την κατανομή των εθνικών αγορών αποκλειστικά μεταξύ των παραγωγών του οικείου κράτους μέλους και τον περιορισμό των εισαγωγών.

5 Η ΑΑ χωρίζεται σε δύο τμήματα, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει διάφορα κεφάλαια. Το πρώτο τμήμα, που επιγράφεται «Τα πραγματικά περιστατικά», περιλαμβάνει εννέα κεφάλαια. Τα δύο πρώτα κεφάλαια αφορούν την «Αγορά τσιμέντου» και τις «Διεθνείς οργανώσεις τσιμεντοποιών», ενώ τα επτά άλλα κεφάλαια αναφέρονται στην ανάλυση των πρακτικών που έχουν επισημανθεί σε ανάλογο αριθμό εθνικών αγορών. Το δεύτερο τμήμα, το οποίο επιγράφεται «Νομική εκτίμηση», χωρίζεται σε τρεις υποδιαιρέσεις, από τις οποίες η πρώτη, σχετική με την εφαρμογή στα επίδικα πραγματικά περιστατικά του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, περιλαμβάνει δέκα κεφάλαια. Τα τρία πρώτα κεφάλαια αφορούν τις συμφωνίες και πρακτικές που περιγράφονται στο κεφάλαιο 2 του πρώτου τμήματος («Οι διεθνείς οργανώσεις τσιμεντοποιών»), ενώ τα επτά άλλα κεφάλαια αναφέρονται στις συμφωνίες και πρακτικές που περιγράφονται σε καθένα από τα κεφάλαια του πρώτου τμήματος που αφορούν την εξέταση μιας εθνικής αγοράς. Οι δύο άλλες υποδιαιρέσεις αφορούν τη μη εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ και την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, αντιστοίχως.

6 Μολονότι πρόκειται για ένα μόνο έγγραφο, το κείμενο της ΑΑ δεν κοινοποιήθηκε στο σύνολό του σε καθεμιά από τις 76 ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων. Πράγματι, μόνο τα κεφάλαια σχετικά με τις συμπεριφορές σε διεθνές επίπεδο (κεφάλαια 1, 2, 10, 11 και 12) και οι υποδιαιρέσεις Β και Γ του δευτέρου τμήματος της ΑΑ κοινοποιήθηκαν στο σύνολο των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων. Τα σχετικά με τις συμπεριφορές σε εθνικό επίπεδο κεφάλαια (κεφάλαια 3 έως 9 και 13 έως 19) εστάλησαν μόνο στις επιχειρήσεις και στις ενώσεις επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους

στο οικείο κράτος μέλος. Εκτός από τα κεφάλαια που τους αφορούν, οι αποδέκτες της ΑΑ έλαβαν πλήρη περίληψη της ΑΑ καθώς και κατάλογο του συνόλου των εγγράφων του φακέλου, με μνεία αυτών στα οποία είχαν πρόσβαση.

7 Αφού έλαβαν την ΑΑ και τον κατάλογο των εγγράφων στα οποία είχαν πρόσβαση, ορισμένες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων οι προσφεύγουσες, ζήτησαν από την Επιτροπή να τους κοινοποιήσει τα κεφάλαια που απηύθυνε σε καθέναν από τους άλλους αποδέκτες της ΑΑ και των οποίων δεν ήταν αποδέκτες οι ίδιες. Ζήτησαν επίσης από την Επιτροπή να τους επιτρέψει την πρόσβαση στο σύνολο του φακέλου της, με εξαίρεση τα εσωτερικά ή εμπιστευτικά έγγραφα. Απαντώντας στις αιτήσεις αυτές, η Επιτροπή γνωστοποίησε μεταξύ άλλων στις προσφεύγουσες, με διάφορα έγγραφα τα οποία τους απηύθυνε κατά τη διάρκεια του Δεκεμβρίου 1991 και του Ιανουαρίου και Φεβρουαρίου 1992, ότι αρνούνταν να τους διαβιβάσει τα κεφάλαια της ΑΑ που απηύθυνε σε καθέναν από τους άλλους αποδέκτες καθώς και να τους επιτρέψει την πρόσβαση στα έγγραφα που περιέχονται στον φάκελο, εκτός από εκείνα τα οποία είχαν ήδη συμβουλευθεί. Επικαλούμενη τη συνάφεια των δύο διαδικασιών, η Fédération de l'industrie cimentière (στο εξής: FIC) ζήτησε επιπλέον από την Επιτροπή να της επιτραπεί να απαντήσει ταυτόχρονα στην ΑΑ που της είχε ήδη διαβιβασθεί και στην ΑΑ που η Επιτροπή προετίθετο να της αποστείλει σχετικά με τη συμφωνία «Τσιμέντο σε Μπετόν Stichting» (στο εξής: συμφωνία CBS), που είχε κοινοποιηθεί από τις 14 Ιανουαρίου 1975. Η Επιτροπή, με έγγραφα της 27ης Ιανουαρίου και της 12ης Φεβρουαρίου 1992, ανέφερε στην προσφεύγουσα ότι η εν εξελίξει διαδικασία δεν συνδεόταν με τη συμφωνία CBS. Κατόπιν τούτου, απέρριψε τις αιτήσεις της FIC που αποσκοπούσαν, αφενός, στη σύνδεση της σχετικής με τη συμφωνία CBS διαδικασίας και της διαδικασίας που προκάλεσε την παρούσα διαφορά και, αφετέρου, στην παράταση της προθεσμίας που της τάχθηκε για να απαντήσει στην ΑΑ.

Η διαδικασία

8 Υπό τις συνθήκες αυτές, με δικόγραφα που κατέθεσαν στην Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 12, 14 και 17 Φεβρουαρίου 1992, αντιστοίχως, οι προσφεύγουσες Cimenteries CBR SA (στο εξής: CBR), Blue Circle Industries plc (στο εξής: Blue Circle), Syndicat national des fabricants de ciments et de chaux (στο εξής: SNFCC) και η FIC άσκησαν τις παρούσες προσφυγές, ζητώντας την ακύρωση των αποφάσεων που περιέχονται στα προαναφερθέντα έγγραφα της Επιτροπής. Μία πέμπτη προσφυγή με το ίδιο αντικείμενο, την οποία άσκησαν η Eerste Nederlandse Cement-Industrie NV και η Vereniging Nederlandse Cementindustrie, διαγράφηκε από το πρωτόκολλο με διάταξη του Πρωτοδικείου (δεύτερο τμήμα) της 14ης Σεπτεμβρίου 1992, κατόπιν παραιτήσεως των προσφευγουσών.

9 Παράλληλα με τις προσφυγές τους, όλες οι προσφεύγουσες υπέβαλαν αιτήσεις λήψεως προσωρινών μέτρων, κατ' εφαρμογή των άρθρων 185 και 186 της Συνθήκης ΕΟΚ και 105, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ζητώντας την αναστολή της διαδικασίας που κίνησε η Επιτροπή εν αναμονή της αποφάσεως του Πρωτοδικείου επί της ουσίας. Με διάταξη της 23ης Μαρτίου 1992, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου απέρριψε τις αιτήσεις προσωρινών μέτρων, παρατείνοντας ωστόσο την προθεσμία που τάχθηκε στις προσφεύγουσες για να απαντήσουν στην ΑΑ μέχρι την Παρασκευή 27 Μαρτίου 1992 ή, εφόσον οι προσφεύγουσες συμμορφωθούν προς τους όρους της Επιτροπής ως προς τον αριθμό των αντιγράφων που πρέπει να κατατεθούν, μέχρι την Τρίτη 31 Μαρτίου 1992.

10 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων και να πληροφορήσει τους διαδίκους ότι η συνεδρίαση θα περιοριζόταν στο ζήτημα του παραδεκτού των προσφυγών. Αφού κάλεσε τους διαδίκους να καταθέσουν τις παρατηρήσεις τους, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) διέταξε, στις 11 Νοεμβρίου 1992, την ένωση των υποθέσεων T-10/92, T-11/92, T-12/92 και T-15/92, για την προφορική διαδικασία και την έκδοση αποφάσεως.

11 Οι εκπρόσωποι των διαδίκων αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου σχετικά με το παραδεκτό των υπό κρίση προσφυγών κατά τη συνεδρίαση της 24ης Νοεμβρίου 1992. Στο τέλος της συνεδριάσεως, ο Πρόεδρος κήρυξε τη λήξη της προφορικής διαδικασίας.

Τα αιτήματα των διαδίκων

12 Στην υπόθεση T-10/92, η CBR ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη·

— να ακυρώσει την απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1992, με την οποία η Επιτροπή της αρνήθηκε την κοινοποίηση του συνόλου της ΑΑ και την πλήρη πρόσβαση στον φάκελο τις οποίες ζήτησε προκειμένου να ασκήσει αποτελεσματικά τα δικαιώματα αμύνης κατά της ΑΑ την οποία της έστειλε η Επιτροπή στις υποθέσεις IV/33.126 και IV/33.322 — Ciment, και IV/27.997 — CPMA·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά εξοδα.

13 Στην υπόθεση Τ-11/92, η Blue Circle ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση ή τις αποφάσεις με τις οποίες η Επιτροπή αρνήθηκε να κοινοποιήσει στην προσφεύγουσα το πλήρες κείμενο της ΑΑ, καθώς και να της επιτρέψει την πρόσβαση σε όλα τα κρίσιμα έγγραφα του φακέλου και όρισε ως προθεσμία απαντήσεως στην ΑΑ στις 24 ή 28 Φεβρουαρίου 1992·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

14 Στην υπόθεση Τ-12/92, το SNFCC ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να αναγνωρίσει ότι η Επιτροπή παραβίασε τα δικαιώματα άμυνας του Syndicat αποκλείοντάς του την πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων του φακέλου που είχε καταρτίσει η Επιτροπή, των οποίων εγγράφων μπορούσαν να λάβουν γνώση οι μη Γάλλοι ενδιαφερόμενοι·

— να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής, με την οποία αυτή του απέκλεισε τη δυνατότητα προσβάσεως στο περιεχόμενο του φακέλου, απόφαση περιεχόμενη στα διαδοχικά έγγραφά της της 23ης και 27ης Δεκεμβρίου 1991 και της 10ης Ιανουαρίου 1992·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα όπως αυτά θα προκύψουν από δικαιολογητικά που θα υποβληθούν μεταγενέστερα.

15 Στην υπόθεση Τ-15/92, η FIC ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη·

— να ακυρώσει, κατά συνέπεια, τις αποφάσεις της Επιτροπής της 29ης Νοεμβρίου 1991, της 27ης Ιανουαρίου και της 12ης Φεβρουαρίου 1992 με τις οποίες αυτή αρνήθηκε:

α) να παράσχει στην προσφεύγουσα τη δυνατότητα να απαντήσει συγχρόνως στην ΑΑ που της έστειλε η Επιτροπή στις υποθέσεις IV/27.997 — CPMA, IV/33.126 και IV/33.322 — Ciment, καθώς και στην ανακοίνωση των αιτιάσεων που προτίθεται η Επιτροπή να διαβιβάσει σχετικά με τη συμφωνία CBS, τούτο δε εντός εύλογης προθεσμίας δύο μηνών τουλάχιστον·

β) να διαβιβάσει σαφείς και πλήρεις διευκρινίσεις ως προς τις αιτιάσεις που υιοθετεί η Επιτροπή έναντι της προσφεύγουσας·

γ) να επιτρέψει την πρόσβαση σε όλα τα μη εμπιστευτικά στοιχεία του φακέλου, και

δ) να της διαβιβάσει ορισμένα κεφάλαια της ΑΑ·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

16 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει τις προσφυγές ως απαράδεκτες·

— επικουρικώς, στο μέτρο που θα κριθούν παραδεκτές, να τις απορρίψει ως αβάσιμες·

— να αποφασίσει την εκδίκαση των υποθέσεων αυτών κατά προτεραιότητα, δυνάμει του άρθρου 55, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.

Επί του παραδεκτού

Α — *Επιχειρήματα των διαδίκων*

17 Η Επιτροπή, χωρίς ωστόσο να προβάλει ρητώς ένσταση απαραδέκτου κατά την έννοια του άρθρου 114 του Κανονισμού Διαδικασίας, φρονεί ότι οι προσφυγές είναι απαράδεκτες. Κατά την άποψη της Επιτροπής, οι λόγοι του απαραδέκτου αυτού ποικίλλουν ανάλογα με τα αιτήματα των διαφόρων προσφυγών. Επομένως, τα αιτήματα με τα οποία ζητείται η κοινοποίηση του συνόλου της ΑΑ και η πρόσβαση στα έγγραφα τα σχετικά με τα κεφάλαια της ΑΑ που δεν απευθύνθηκαν σε καθεμιά από τις προσφεύγουσες είναι προδήλως απαράδεκτα, λόγω του ότι στρέφονται κατά της ίδιας της ΑΑ, ενώ η νομολογία του Δικαστηρίου αποκλείει σαφώς τη δυνατότητα αυτή (απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639). Η συλλογιστική αυτή επιβεβαιώνεται άλλωστε πλήρως, κατά την άποψη της Επιτροπής, από την προαναφερθείσα Διάταξη περί ασφαλιστικών μέτρων που εξέδωσε ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου στις 23 Μαρτίου 1992.

18 Προκειμένου περί των αιτημάτων των σχετικών με την πρόσβαση στα έγγραφα που αναφέρονται στα κεφάλαια της ΑΑ που εστάλησαν στις προσφεύγουσες, η Επιτροπή, ενώ προβάλλει επιχειρήματα επί της ουσίας, εγείρει και το ζήτημα του παραδεκτού τους. Κατά την Επιτροπή, η πρόσβαση στον φάκελο αποτελεί ένα στάδιο της διοικητικής διαδικασίας που συνδέεται στενά με την ίδια την ΑΑ, συνιστά δε, στην πραγματικότητα, μια έκφραση, μεταξύ άλλων, της γενικής αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και, ειδικότερα, του δικαιώματος ακροάσεως. Πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, όπως η περίπτωση πράξεως που στερείται κάθε επιφάσεως νομιμότητας, η μη κοινοποίηση ενός ή περισσοτέρων εγγράφων καθώς και τα σχετικά με την ΑΑ ζητήματα μπορούν να εξεταστούν μόνο στο πλαίσιο προσφυγής κατά της αποφάσεως που περατώνει τη διοικητική διαδικασία. Η νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3151) και του Πρωτοδικείου (απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992, Τ-68/89, Τ-77/89 και Τ-78/89, SIV κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1403) επιβεβαιώνει την άποψη αυτή.

19 Η Επιτροπή αποκλείει επίσης ότι η πλέον πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου, την οποία παραθέτουν ορισμένες από τις προσφεύγουσες — και ειδικότερα η απόφαση της 24ης Ιουνίου 1986, 53/85, AKZO Chemie κατά Επιτροπής (Συλλογή 1986, σ. 1965) —, επιβάλλει διαφορετική εκτίμηση των αιτήσεων που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες. Η καθής ισχυρίζεται συγκεκριμένα ότι δεν πρέπει να αντιμετωπισθεί κατά τον ίδιο τρόπον, αφενός, η ΑΑ και, αφετέρου, μια απόφαση περί διαβιβάσεως εμπιστευτικών πληροφοριών σε τρίτον καταγγέλλοντα — η οποία απόφαση είναι τελική, υπό την έννοια ότι η εμπιστευτική

φύση μιας πληροφορίας χάνεται οριστικώς από τη στιγμή της κοινοποιήσεώς της σε τρίτον — ή ακόμη μια απόφαση που ελήφθη δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, η οποία, αντιθέτως προς μια ΑΑ, επιβάλλει υποχρέωση στον αποδέκτη της. Κατά την άποψη της Επιτροπής, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να επικαλεστούν ούτε τη νομολογία του Δικαστηρίου στην υπόθεση BEUC κατά Επιτροπής (απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 1991, C-170/89, Συλλογή 1991, σ. I-5709), εφόσον, αντιθέτως προς τις επιχειρήσεις αποδέκτες μιας ΑΑ στον τομέα του ανταγωνισμού, οι οποίες μπορούν να προσβάλουν παραδεκτώς την τελική απόφαση, ο τρίτος καταγγέλλων στις διαδικασίες ντάμπινγκ δεν νομιμοποιείται να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως κατά της τελικής αποφάσεως.

20 Η Επιτροπή υπογραμμίζει, τέλος, ότι, εν πάση περιπτώσει, οι διάφορες ανταλλαγές εγγράφων που προσβάλλονται εν προκειμένω δεν είναι πράξεις που προσβάλλονται με προσφυγή δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθόσον συνιστούν απλά έγγραφα των υπηρεσιών της που έχουν έχουν ακόμη πιο προπαρασκευαστικό χαρακτήρα από μια ΑΑ και τα οποία, κατά συνέπεια, ουδόλως επηρεάζουν τη νομική κατάσταση των προσφευγουσών.

21 Οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι η υπό κρίση περίπτωση διαφέρει πλήρως από την περίπτωση της υποθέσεως IBM (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981) καθόσον, αντιθέτως προς μια ΑΑ, η οποία είναι προπαρασκευαστική πράξη και εκφράζει προσωρινή άποψη, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις εν προκειμένω συνιστούν πράξεις με τις οποίες η Επιτροπή αποφάνθηκε τελικώς, των οποίων τα έννομα αποτελέσματα επιβάλλονται υποχρεωτικώς στους αποδέκτες και επηρεάζουν τα συμφέροντά τους.

22 Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν άλλωστε ότι το Δικαστήριο έχει ήδη δεχθεί, προς το συμφέρον των δικαιωμάτων άμυνας, ότι παραδεκτώς ασκούνται προσφυγές κατ' αποφάσεων που λαμβάνει η Επιτροπή στο πλαίσιο της προηγουμένης διοικητικής διαδικασίας — και τούτο μολονότι θα ήταν δυνατή προσφυγή κατά της μεταγενέστερης αποφάσεως που διαπιστώνει την παράβαση (αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 1986, AKZO Chemie κατά Επιτροπής, που προαναφέρθηκε· της 18ης Οκτωβρίου 1989, 374/87, Orkem κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3283, και της 28ης Νοεμβρίου 1991, BEUC κατά Επιτροπής, που προαναφέρθηκε) —, άπαξ και οι αποφάσεις αυτές τροποποιούν τη νομική κατάσταση των προσφευγουσών και έχουν οριστικό χαρακτήρα, όπως εν προκειμένω.

23 Η προσφεύγουσα CBR φρονεί ειδικότερα ότι, εφόσον η πρόσβαση στο σύνολο του φακέλου πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο την πρόσβαση στο σύνολο των μη εμπιστευτικών εγγράφων, αλλά και — και κατά προτεραιότητα — την πρόσβαση στο σύνολο των κεφαλαίων της AA, κάθε απόπειρα διχοτομήσεως της προσφυγής είναι τεχνητή και, κατά συνέπεια, αποκλειστέα. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται επίσης ότι, αντιθέτως προς την υπόθεση IBM, στο πλαίσιο της οποίας η ένδικη διαδικασία αποσκοπούσε στην προστασία του συμφέροντος της προσφεύγουσας να μην υποχρεωθεί να αμυνθεί στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας την οποία θεωρούσε πλήρως παράνομη, η CBR επιθυμεί, εν προκειμένω, να προσδοθούν πλήρη αποτελέσματα στη διοικητική διαδικασία, με τη διατήρηση του χαρακτήρα της κατ' αντιδικία διαδικασίας που μπορεί να εγγυηθεί μόνο η πρόσβαση στον φάκελο και στο σύνολο της AA. Η προσφεύγουσα διερωτάται, επιπλέον, αν η Επιτροπή έχει συμφέρον να αντιταχθεί στο παραδεκτό των παρουσών προσφυγών, εφόσον μια κατόπιν ακύρωση των αποφάσεων που θα λάβει κατά το πέρας της διοικητικής διαδικασίας θα την υποχρεώσει να επαναλάβει τη διαδικασία αυτή και να δώσει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τη δυνατότητα να γνωστοποιήσουν την άποψή τους ως προς τις αιτιάσεις που έγιναν δεκτές εναντίον τους, υπό το φως των νέων στοιχείων στα οποία θα έπρεπε να έχουν πρόσβαση εξαρχής.

24 Η Blue Circle, όπως άλλωστε και η CBR και η FIC, φρονεί ότι, αντιθέτως προς την ερμηνεία που δίνει η Επιτροπή στην προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Νοεμβρίου 1991, BEUC κατά Επιτροπής, η προσφυγή του BEUC κρίθηκε παραδεκτή, παρά το γεγονός ότι η ένωση αυτή δεν μπορούσε παραδεκτώς να προσβάλει την τελική απόφαση της Επιτροπής και όχι, όπως υποστήριξε η Επιτροπή, επειδή ακριβώς το BEUC δεν ενομιμοποιείτο να προσβάλει την τελική απόφαση. Η Blue Circle θεωρεί επίσης ότι η δυνατότητα προσβολής της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής δεν συνιστά επαρκή προστασία των δικαιωμάτων της, δυναμένη να αντικαταστήσει την παρούσα προσφυγή, καθόσον το γεγονός της αναβολής του δικαστικού ελέγχου μέχρι το στάδιο της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής, δυνάμει του άρθρου 85 της Συνθήκης, θα προσέβαλλε το δικαίωμά της να στηριχθεί η απόφαση αυτή σε ορθή εκτίμηση των διαθεσίμων αποδεικτικών στοιχείων.

25 Το SNFCC υπογραμμίζει ότι, εν αντιθέσει προς την AA, η οποία είναι προπαρασκευαστικό μέτρο, η πρόσβαση στον φάκελο συνιστά αφεαυτής ειδική, χωριστή διαδικασία, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης. Η άρνηση προσβάσεως στον φάκελο θα επέφερε, κατά το προσφεύγον, δύο ζημίες: μια άμεση, η οποία επηρεάζει την νομική κατάσταση του αποδέκτη ήδη από το στάδιο της κατ' αντιδικία διοικητικής διαδικασίας· η άλλη, δυνητική, η οποία θα συγκεκριμενοποιηθεί, ενδεχομένως, με την τελική καταδικαστική απόφαση που θα λάβει η Επιτροπή.

26 Η FIC διευκρινίζει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρήσει ότι η διάταξη περί ασφαλιστικών μέτρων του Προέδρου του Πρωτοδικείου επιβεβαιώνει το βάσιμο της επιχειρηματολογίας της όσον αφορά το απαράδεκτο των προσφυγών ακυρώσεως, καθόσον, κατά παγία νομολογία, ο έλεγχος στον οποίο προβαίνει ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων είναι προσωρινός και δεν δεσμεύει το Πρωτοδικείο ως προς την ουσία της διαφοράς. Η FIC θεωρεί επίσης ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις μεταβάλλουν κατά τρόπο σαφή τη νομική της κατάσταση εφόσον καθορίζουν οριστικά τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούν να ασκούνται τα δικαιώματα άμυνάς της και προσβάλλει, ήδη από τούδε, την ουσία και την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων αυτών.

27 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση οι προσφεύγουσες επικαλέστηκαν επιπλέον, προς στήριξη των σχετικών με το παραδεκτό των παρουσών προσφυγών αιτημάτων τους, δύο αποφάσεις του Δικαστηρίου σχετικές με τις κρατικές ενισχύσεις (αποφάσεις της 30ής Ιουνίου 1992, C-312/90, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-4117, και C-47/91, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-4145), με τις οποίες το Δικαστήριο κήρυξε παραδεκτές τις προσφυγές που ασκήθηκαν κατά προπαρασκευαστικών πράξεων, ήτοι εγγράφων κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

Β — *Εκτίμηση του Πρωτοδικείου*

28 Για να αποφανθεί επί του παραδεκτού των υπό κρίση προσφυγών, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει εκ προοιμίου ότι συνιστούν πράξεις ή αποφάσεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα μέτρα των οποίων τα έννομα αποτελέσματα είναι δεσμευτικά και ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική του κατάσταση. Παρατηρείται συναφώς ότι, όταν πρόκειται για πράξεις ή αποφάσεις που λαμβάνονται κατόπιν διαδικασίας, η οποία περιλαμβάνει περισσότερα στάδια, συνιστούν πράξη προσβλητή μόνο τα μέτρα τα οποία καθορίζουν οριστικώς τη θέση του οργάνου κατά το πέρας της εν λόγω διαδικασίας, και όχι τα ενδιάμεσα μέτρα σκοπός των οποίων είναι η προετοιμασία της τελικής αποφάσεως (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, IBM κατά Επιτροπής, σκέψεις 8 επ., και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1990, T-64/89, Automec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-367, σκέψη 42).

29 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στην Επιτροπή ότι προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς τους καθόσον αρνήθηκε, αφενός, να τους κοινοποιήσει το σύνολο των κεφαλαίων της ΑΑ

και, αφετέρου, να τους επιτρέψει την πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων του φακέλου, υπό την επιφύλαξη των επαγγελματικών απορρήτων, των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής και άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών. Η FIC προσάπτει επιπλέον στην Επιτροπή ότι δεν διευκρίνισε σαφώς τις αιτιάσεις που έγιναν δεκτές εις βάρος της και δεν της έδωσε τη δυνατότητα να απαντήσει συγχρόνως στην ΑΑ που προκάλεσε την εν λόγω διαφορά και στην ανακοίνωση την οποία η Επιτροπή σκόπευε να της αποστείλει προσεχώς, σχετικά με τη συμφωνία CBS.

30 Προκειμένου περί των αιτιάσεων των προσφευγουσών σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο, παρατηρείται εξάλλου ακόμη ότι από τα στοιχεία του φακέλου που προσκομίστηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου καθώς και από τις προφορικές εξηγήσεις των διαδίκων προκύπτει ότι δεν επετράπη σε όλους τους αποδέκτες της ΑΑ σε δύο είδη εγγράφων. Πρόκειται, αφενός, για έγγραφα που αναφέρονται στα κεφάλαια της ΑΑ τα σχετικά με καθεμία από τις εθνικές αγορές, τα οποία κοινοποιήθηκαν μόνο στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που ήταν αποδέκτες των αντιστοίχων κεφαλαίων της ΑΑ. Πρόκειται, αφετέρου, για ορισμένα έγγραφα τα οποία, καίτοι αναφέρονται στις κοινοποιηθείσες αιτιάσεις, καλύπτονται, κατά την Επιτροπή, από το επαγγελματικό απόρρητο, όπως προβλέπεται στο άρθρο 20 του κανονισμού 17, καθόσον συνελέγησαν κατά την άσκηση των εξουσιών ελέγχου που απονέμει στην Επιτροπή ο κανονισμός 17 και δεν χρησιμοποιήθηκαν εις βάρος της επιχειρήσεως ή της ενώσεως επιχειρήσεων αποδέκτη των αιτιάσεων.

31 Εν προκειμένω, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται να ελέγξει αν τα προσβαλλόμενα από τις προσφεύγουσες μέτρα μεταβάλλουν κατά τρόπο σαφή τη νομική τους κατάσταση. Προς τούτο πρέπει να εκτιμηθεί αν οι προσβαλλόμενες πράξεις μπορούν να παράγουν αφεαυτών έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών ή αν συνιστούν απλά προπαρασκευαστικά μέτρα κατά του παρανόμου χαρακτήρα των οποίων θα εξασφάλιζαν επαρκή προστασία οι προσφυγές κατά των τελικών αποφάσεων της Επιτροπής (προαναφερθείσα απόφαση της 24ης Ιουνίου 1986, AKZO Chemie κατά Επιτροπής, σκέψη 19).

32 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι εν προκειμένω όλες οι προσφεύγουσες παρέλαβαν μια ΑΑ και ότι η Επιτροπή τους έταξε προθεσμία για την κατάθεση των παρατηρήσεών τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 4, του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 8/001, σ. 37).

33 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι στην ΑΑ πρέπει να αναφέρονται σαφώς τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή, καθώς και ο νομικός χαρακτηρισμός τον οποίο τους προσδίδει (απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1991, C-62/86m, AKZO Chemie κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 26), η δε Επιτροπή μπορεί, δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού 99/63, να λάβει υπόψη εκείνες μόνον τις αιτιάσεις για τις οποίες οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων είχαν τη δυνατότητα να καταστήσουν γνωστή την άποψή τους.

34 Πρέπει επομένως να υπομνηστεί ότι «ούτε η κίνηση της διαδικασίας ούτε η ανακοίνωση των αιτιάσεων δύνανται να θεωρηθούν, λόγω της φύσεώς τους και των εννόμων αποτελεσμάτων τους, ως αποφάσεις υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ, κατά των οποίων χωρεί προσφυγή ακυρώσεως. Στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, όπως αυτή εθεσπίσθη με τους κανονισμούς 17 και 99/63, συνιστούν διαδικαστικές πράξεις, προπαρασκευαστικές σε σχέση με την απόφαση, η οποία αποτελεί την κατάληξή τους» (προαναφερθείσα απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1981, IBM κατά Επιτροπής, σκέψη 21).

35 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι το ζήτημα που ήγειρε η FIC, αν η διαδικασία εν προκειμένω προσβάλλει τα δικαιώματα άμυνας και, κατά συνέπεια, είναι παράνομη, καθόσον η Επιτροπή, αφενός, δεν διευκρίνισε τις αιτιάσεις που έγιναν δεκτές εις βάρος εκάστου των αποδεκτών και, αφετέρου, επιφυλάχθηκε ως προς τη δυνατότητα να κοινοποιήσει νέες αιτιάσεις στο πλαίσιο της συμφωνίας CBS, θα μπορέσει να προβληθεί από τη FIC, χωρίς να θιγεί η έννομη προστασία της, στο πλαίσιο της προσφυγής που θα χρειαστεί ενδεχομένως να ασκήσει κατά της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής.

36 Υπογραμμίζεται άλλωστε ότι η κρίση, στο παρόν στάδιο διεξαγωγής της διοικητικής διαδικασίας, επί των αιτιάσεων που έκανε δεκτές η Επιτροπή εις βάρος εκάστου των αποδεκτών της ΑΑ θα κατέληγε, εκκρεμούσας πάντοτε της διαδικασίας αυτής, να προδικάσει τη δυνατότητα της Επιτροπής να τροποποιήσει τη θεση της έναντι των οικείων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων, αφού εξετάσει τις γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις σε απάντηση

της ΑΑ, και να προλάβει έτσι τις συζητήσεις επί της ουσίας (προαναφερθείσα απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1981, IBM κατά Επιτροπής, σκέψεις 18 και 20). Επομένως, τα αιτήματα που υπέβαλε ως προς το σημείο αυτό η FIC είναι πρόωρα και πρέπει να απορριφθούν.

37 Προκειμένου, άλλωστε, για τα μέτρα με τα οποία η Επιτροπή αρνήθηκε, αφενός, να κοινοποιήσει στις προσφεύγουσες το σύνολο των κεφαλαίων της ΑΑ και, αφετέρου, να τους επιτρέψει την πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων που απαρτίζουν τον φάκελο — συμπεριλαμβανομένων των τμημάτων της ΑΑ που απευθύνονταν σε άλλες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων —, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι πρέπει να αναλύσει το διαδικαστικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσονται τα μέτρα αυτά.

38 Συναφώς, το Πρωτοδικείο θεωρεί, αφενός, ότι στις υποθέσεις ανταγωνισμού η διαδικασία προσβάσεως στον φάκελο αποσκοπεί στο να καταστήσει δυνατό στους αποδέκτες μιας ΑΑ να λάβουν γνώση των αποδεικτικών στοιχείων που περιλαμβάνονται στον φάκελο της Επιτροπής, προκειμένου να μπορέσουν να εκφέρουν λυσιτελώς γνώμη επί των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε η Επιτροπή με την ΑΑ, βάσει των στοιχείων αυτών. Η πρόσβαση στον φάκελο εντάσσεται, επομένως, στις διαδικαστικές εγγυήσεις που αποσκοπούν στην προστασία των δικαιωμάτων άμυνας και στην εξασφάλιση, ειδικότερα, της αποτελεσματικής ασκήσεως του δικαιώματος ακροάσεως, το οποίο προβλέπεται στα άρθρα 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 και 2 του κανονισμού 99/63. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο που κατάρτισε η Επιτροπή δικαιολογείται από την ανάγκη να εξασφαλιστεί στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να αμυνθούν λυσιτελώς κατά των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν εις βάρος τους με την ΑΑ.

39 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει, δεύτερον, ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας σε κάθε διαδικασία που μπορεί να καταλήξει στην επιβολή κυρώσεων συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου η οποία πρέπει να τηρείται σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν πρόκειται για διοικητική διαδικασία. Η ουσιαστική τήρηση της γενικής αυτής αρχής απαιτεί να παρέχεται στις οικείες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων η δυνατότητα, ήδη από το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, να καταστήσουν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους ως προς το υποστατό και την κρισιμότητα των πραγματικών περιστατικών, αιτιάσεων και συνθηκών που επικαλείται η Επιτροπή (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-Laroche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 215, σκέψεις 9 και 11).

40 Επισημαίνεται άλλωστε ότι, για να τεθούν σε εφαρμογή οι αρχές αυτές, η ίδια η Επιτροπή, στη Δωδεκάτη Έκθεση για την πολιτική του ανταγωνισμού (σ. 40 και 41), εκφράστηκε ως εξής: «η Επιτροπή παρέχει στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε μια διαδικασία την ευχέρεια να λαμβάνουν γνώση του φακέλου που τις αφορά. Οι επιχειρήσεις ενημερώνονται για το περιεχόμενο του φακέλου της Επιτροπής με την προσθήκη στην ανακοίνωση των αιτιάσεων ή στην επιστολή απορρίψεως της καταγγελίας πίνακα με όλα τα έγγραφα που συνθέτουν τον φάκελο, με την ένδειξη των εγγράφων ή των μερών των εγγράφων στα οποία είναι δυνατόν να έχουν πρόσβαση. Οι επιχειρήσεις καλούνται να εξετάσουν επί τόπου τα έγγραφα στα οποία έχουν πρόσβαση. Εάν επιχείρηση διατυπώνει την επιθυμία να εξετάσει ορισμένα μόνο από αυτά, η Επιτροπή δύναται να φροντίσει να της περιέλθουν τα σχετικά αντίγραφα. Η Επιτροπή θεωρεί ως εμπιστευτικά και στα οποία, επομένως, συγκεκριμένη επιχείρηση δεν είναι δυνατόν να έχει πρόσβαση τα ακόλουθα έγγραφα: τα έγγραφα ή τα μέρη των εγγράφων που περιέχουν επαγγελματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων· τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής όπως σημειώματα, σχέδια ή άλλα έγγραφα εργασίας· όλες τις λοιπές εμπιστευτικές πληροφορίες, όπως αυτές που επιτρέπουν την αναγνώριση των καταγγελόντων που δεν επιθυμούν να αποκαλυφθεί η ταυτότητά τους καθώς και τις πληροφορίες που ανακοινώνονται στην Επιτροπή με την επιφύλαξη της τηρήσεως του εμπιστευτικού τους χαρακτήρα».

41 Με την απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Τ-7/89, Hercules κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. II-1711), το Πρωτοδικείο συνήγαγε από τα ανωτέρω ότι η Επιτροπή «υποχρεούται να επιτρέψει στις επιχειρήσεις που έχουν εμπλακεί σε μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ την πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων εις βάρος τους ή υπέρ τους, τα οποία συνέλεξε κατά τη διάρκεια της έρευνας, υπό την επιφύλαξη των επαγγελματικών απορρήτων άλλων επιχειρήσεων, των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής και άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών».

42 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι, ακόμη και αν είναι συστατικές της παραβιάσεως των δικαιωμάτων άμυνας, οι πράξεις με τις οποίες η Επιτροπή αρνείται την πρόσβαση στον φάκελο παράγουν, κατ' αρχήν, μόνο τα περιορισμένα αποτελέσματα μιας προπαρασκευαστικής πράξεως που εντάσσεται στο πλαίσιο προηγουμένης διοικητικής διαδικασίας. Όμως, μόνον οι πράξεις που επηρεάζουν άμεσα και αμετακλήτως τη νομική κατάσταση των οικείων επιχειρήσεων είναι ικανές να δικαιολογήσουν, προ της περατώσεως της διοικητικής διαδικασίας, το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως.

43 Το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να αποδυναμωθεί από την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών, που στηρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου στις υποθέσεις AKZO Chemie κατά Επιτροπής (απόφαση της 24ης Ιουνίου 1986) και BEUC κατά Επιτροπής (προαναφερθείσα απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 1991). Πράγματι, και στις δύο περιπτώσεις επρόκειτο για αποφάσεις της Επιτροπής σχετικές με την κοινοποίηση ορισμένων εγγράφων σε τρίτους. Κατά συνέπεια, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις ήταν ανεξάρτητες από την απόφαση που έπρεπε να ληφθεί κατά το πέρας της διαδικασίας που κίνησε η Επιτροπή και μπορούσαν, επομένως, να αποσπαστούν σαφώς από την τελευταία αυτή απόφαση. Στην υπόθεση AKZO Chemie κατά Επιτροπής, η απόφαση με την οποία η Επιτροπή έκρινε ότι ορισμένα έγγραφα δεν είχαν εμπιστευτικό χαρακτήρα και μπορούσαν, κατά συνέπεια, να κοινοποιηθούν στον τρίτο καταγγέλλοντα είχε οριστικό χαρακτήρα και δεν συνδεόταν με ενδεχόμενη απόφαση που θα εκδίδετο κατά το πέρας της διαδικασίας που κινήθηκε δυνάμει του άρθρου 86 κατά της προσφεύγουσας. Πράγματι, όπως έκρινε το Δικαστήριο, η προσφυγή που ασκήθηκε κατά της τελευταίας αυτής αποφάσεως δεν είναι ικανή να εγγυηθεί στην επιχείρηση επαρκή προστασία των δικαιωμάτων της, εφόσον τα αμετάκλητα αποτελέσματα που θα επέφερε μια πλημμελής κοινοποίηση ορισμένων εγγράφων της σε τρίτους δεν μπορούν να θεραπευθούν με την ακύρωση της αποφάσεως αυτής. Στην υπόθεση BEUC κατά Επιτροπής, η άρνηση προσβάσεως στον φάκελο αντιτάχθηκε σε τρίτον ως προς τη διαδικασία. Δεδομένου όμως ότι η διαδικασία που εφαρμόστηκε εν προκειμένω βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 2423/88 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 1988, για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ L 209, σ. 1), δεν μπορεί να καταλήξει σε απόφαση θίγουσα τους καταναλωτές ή οργανώσεις όπως το BEUC, μια πράξη αρνήσεως στο τελευταίο της προσβάσεως στον μη εμπιστευτικό φάκελο της Επιτροπής έθιγε άμεσα τα συμφέροντά του και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να προσβληθεί παρά εντός της προθεσμίας της προσφυγής που προβλέπεται κατά της εν λόγω πράξεως.

44 Ούτε το συμπέρασμα αυτό μπορεί να αποδυναμωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου που αφορά, αφενός, τις αποφάσεις περί αιτήσεως πληροφοριών ή ελέγχου που λαμβάνει η Επιτροπή δυνάμει των άρθρων 11, παράγραφος 5, και 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 και, αφετέρου, τα έγγραφα κινήσεως της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.

45 Προκειμένου, αφενός, περί των αποφάσεων περί αιτήσεως πληροφοριών ή ελέγχου, υπογραμμίζεται ότι, εκτός από το γεγονός ότι μια προσφυγή κατά των αποφάσεων αυτών προβλέπεται ρητώς από την ισχύουσα ρύθμιση, οι πράξεις

αυτές εντάσσονται στην προκαταρκτική διαδικασία έρευνας, η οποία δεν έχει τον χαρακτήρα μιας κατ' αντιδικία διαδικασίας και διαφέρει από τη διαδικασία εκείνη η οποία, κατόπιν της αποστολής της ΑΑ, πρέπει να καταστήσει δυνατόν στην Επιτροπή να εκδώσει απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Οκτωβρίου 1989, Orkem κατά Επιτροπής, σκέψεις 20 έως 25).

46 Προκειμένου, αφετέρου, για τα έγγραφα κινήσεως της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, παρατηρείται ότι το Δικαστήριο, με τις προαναφερθείσες αποφάσεις του της 30ής Ιουνίου 1992, Ισπανία κατά Επιτροπής και Ιταλία κατά Επιτροπής, έκρινε ότι, στις ειδικές συνθήκες των υποθέσεων αυτών, η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας σήμαινε επιλογή ως προς τον χαρακτηρισμό της ενισχύσεως και των κανόνων της σχετικής διαδικασίας και παρήγε επομένως οριστικά έννομα αποτέλεσματα, συνιστάμενα συγκεκριμένα στην αναστολή της καταβολής της σχεδιαζομένης ενισχύσεως. Το Δικαστήριο έκρινε πράγματι ότι ούτε μια κατόπιν απόφαση της Επιτροπής διαπιστώνουσα το συμβιβαστό της ενισχύσεως προς τη Συνθήκη ούτε η δυνατότητα ένδικης προσφυγής κατά αποφάσεως της Επιτροπής διαπιστώνουσα το ασυμβίβαστο καθιστούν δυνατή την εξάλειψη των αμετακλήτων συνεπειών της καθυστερήσεως της καταβολής της ενισχύσεως.

47 Εν αντιθέσει προς τις ανωτέρω αναφερθείσες περιπτώσεις, η ενδεχόμενη προσβολή του δικαιώματος των αποδεκτών μιας ΑΑ να γνωστοποιήσουν λυσιτελώς την άποψή τους όσον αφορά τις αιτιάσεις που έκανε δεκτές η Επιτροπή καθώς και ως προς τα αποδεικτικά στοιχεία που προορίζονται να στηρίξουν τις αιτιάσεις αυτές μπορεί να παραγάγει υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα των οικείων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων μόνον όταν η Επιτροπή θα έχει εκδώσει, ενδεχομένως, την ή τις αποφάσεις με τις οποίες διαπιστώνονται οι παραβάσεις τις οποίες τους προσάπτει. Πράγματι, μέχρι την έκδοση της τελικής αποφάσεως, η Επιτροπή μπορεί, εν όψει κυρίως των γραπτών και προφορικών παρατηρήσεων των διαδίκων, να παραιτηθεί από ορισμένες ή από το σύνολο των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν αρχικά εναντίον τους. Μπορεί επίσης να θεραπεύσει εκ νέου ενδεχόμενες διαδικαστικές παραβάσεις επιτρέποντας την πρόσβαση στον φάκελο, την οποία αρνήθηκε αρχικά, προκειμένου να μπορέσουν οι αποδέκτες της ΑΑ να εκφέρουν εκ νέου γνώμη εν πλήρει γνώσει της υποθέσεως επί των αιτιάσεων οι οποίες τους κοινοποιήθηκαν. Εάν όμως, καθ' υπόθεση, το Πρωτοδικείο έπρεπε να αναγνωρίσει, στο πλαίσιο προσφυγής κατά αποφάσεως περατώνουσας τη διαδικασία, την ύπαρξη δικαιώματος πλήρους προσβάσεως στον φάκελο το οποίο είχε προσβληθεί και, ως εκ τούτου, να ακυρώσει την τελική απόφαση της

Επιτροπής για προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, όλη η διαδικασία θα ήταν πλημμελής. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή θα υποχρεούταν είτε να εγκαταλείψει κάθε δίωξη κατά των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων είτε να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία παρέχουσα στις οικείες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τη δυνατότητα να γνωστοποιήσουν εκ νέου την άποψή τους ως προς τις αιτιάσεις που έγιναν δεκτές εις βάρος τους υπό το φως του συνόλου των νέων στοιχείων στα οποία έπρεπε να έχουν πρόσβαση. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, μια νομότυπη κατ' αντιδικία διαδικασία θα αρκούσε για να αποκαταστήσει επαρκώς τις προσφεύγουσες στα δικαιώματα και τα προνόμιά τους.

48 Από το σύνολο των προηγουμένων προκύπτει ότι οι πράξεις με τις οποίες η Επιτροπή αρνήθηκε, αφενός, να κοινοποιήσει στις προσφεύγουσες το σύνολο των κεφαλαίων της ΑΑ και, αφετέρου, να τους επιτρέψει την πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων που περιλαμβάνονται στον φάκελό της δεν μπορούν να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν από τούδε και πριν από την ενδεχόμενη λήψη αποφάσεως που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τους επιβάλλει ενδεχομένως κύρωση, τα συμφέροντα των προσφευγουσών.

49 Τέλος, το Πρωτοδικείο κρίνει, εν πάση περιπτώσει, ότι καμιά εξαιρετική περίπτωση, υπό την έννοια της προαναφερθείσας αποφάσεως της 11ης Νοεμβρίου 1981, IBM κατά Επιτροπής (βλ. σκέψη 23), δεν μπορεί εν προκειμένω να επιτρέψει να αντιμετωπιστούν οι προσβαλλόμενες πράξεις ως στερούμενες κάθε επιφάσεως νομιμότητας. Πράγματι, καίτοι διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων ως προς το κατά πόσον η προστασία του απορρήτου που προβλέπεται στο άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 επεκτείνεται στο σύνολο των πληροφοριών που συνέλεξε η Επιτροπή κατά την άσκηση των εξουσιών που της απονέμει ο κανονισμός 17 και δεν έγιναν δεκτές εις βάρος μιας επιχειρήσεως, πρέπει να επισημανθεί ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή προέβη εν προκειμένω σε εσφαλμένη ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, μια τέτοια περίπτωση δεν θα ήταν ικανή να στερήσει κάθε επιφάσεως νομιμότητας τις προσβαλλόμενες πράξεις, ενώ ακριβώς το νομικό αυτό ζήτημα δεν έχει ακόμη επιλυθεί από τον κοινοτικό δικαστή.

50 Από το σύνολο των προηγουμένων προκύπτει ότι οι προσφυγές πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτες.

Επί των δικαστικών εξόδων

51 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες ισχυρίστηκαν ότι κατ'εφαρμογή του άρθρου 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, η Επιτροπή πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, ακόμη και αν οι υπό κρίση προσφυγές πρέπει να απορριφθούν, εφόσον η παρούσα διαδικασία είναι απλώς το αποτέλεσμα παράλογης συμπεριφοράς της Επιτροπής, η οποία προσβάλλει τα δικαιώματα άμυνας. Προς στήριξη του αιτήματός τους οι προσφεύγουσες επικαλούνται κυρίως τη διάταξη του Δικαστηρίου της 7ης Οκτωβρίου 1987, 248/86, Brüggemann κατά ΟΚΕ (Συλλογή 1987, σ. 3963).

52 Παρατηρείται ότι, δυνάμει του άρθρου 87, παραγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων ή εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι. Κατ' εφαρμογή της ιδίας διατάξεως, το Πρωτοδικείο μπορεί να καταδικάσει ακόμη και τον νικήσαντα διάδικο στην καταβολή των εξόδων στα οποία αναγκάστηκε να υποβληθεί ο αντίδικός του, αν κρίνει ότι τα έξοδα αυτά προκλήθηκαν χωρίς εύλογη αιτία ή κακοβούλως.

53 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι οι υπό κρίση προσφυγές απορρίφθηκαν ως απαράδεκτες καθόσον οι προσβαλλόμενες εν προκειμένω πράξεις δεν μπορούν ούτε να παραγάγουν άμεσα έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών ούτε να χαρακτηρισθούν ως πράξεις στερούμενες κάθε επιφάσεως νομιμότητας. Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπογραμμίζει ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 49 της παρούσας αποφάσεως και αντιθέτως προς την κατάσταση που ρυθμιζόταν με τη διάταξη του Δικαστηρίου που επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι ενήργησε κατά τρόπο που αντίκειται στη νομολογία του Δικαστηρίου ή του Πρωτοδικείου. Επομένως, δεν πρέπει να εφαρμοστεί εν προκειμένω το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας.

54 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθησαν στα αιτήματα και στους ισχυρισμούς τους και η Επιτροπή είχε ζητήσει την καταδίκη τους στα δικαστικά έξοδα, οι προσφεύγουσες πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα συμπεριλαμβανομένων και των εξόδων της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει τις προσφυγές ως απαράδεκτες.

2) Καταδικάζει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.

Cruz Vilaça Barrington Biancarelli

Saggio Καλογερόπουλος

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Δεκεμβρίου 1992.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

H. Jung J. L. Cruz Vilaça